
Knihovnické služby na University College London

Knihovnické služby na University College London

Přestože je University College London (UCL) hodnocena v oblasti vědy a výzkumu jako třetí nejlepší univerzita ve Velké Británii (a 20. nejlepší na světě), vybavenost její knihovny (<http://www.ucl.ac.uk/library/index.htm>) tomuto prestižnímu postavení podle mé osobní zkušenosti příliš neodpovídá. Problémem není absence důležitých titulů, ale spíše omezený počet kopií jednotlivých titulů – často se tak stává, že ze 40 posluchačů určitého kurzu si 38 musí koupit drahou knihu v obchodě. Celkově je však knihovna velmi dobře vybavena nejnovější odbornou literaturou včetně prakticky všech významných periodik. Pokud vyjde jakákoli významnější publikace, knihovna ji okamžitě objednává a během několika týdnů až měsíců je kniha k dispozici.

Technické zázemí knihovny odpovídá víceméně standardu všech větších knihoven v západní Evropě a USA i některých akademických knihoven u nás. Jako student filozofické fakulty v Praze však mohu jen závidět. Kromě hlavní budovy má knihovna UCL několik menších specializovaných poboček rozestých do různých budov kampusu. Jedná se však o jedinou knihovnu – všechny její části jsou propojeny elektronickou sítí a všechny svazky jsou elektronicky chráněny proti odcizení a zaneseny do jednotného elektronického katalogu, který je přístupný nejen z počítačů v rámci kampusu, ale prostřednictvím internetu odkudkoli. Jedná se o celosvětově rozšířený a uživatelsky velmi jednoduchý systém typu Tinlib/Aleph. Touto cestou se uživatel dozví údaje o všech vydáních a kopiích hledané publikace a zjistí, zda je ten či onen svazek vypůjčen, či přítomen v knihovně. Po internetu je možno také prodlužovat vlastní výpůjčky či rezervovat knihy, které má právě vypůjčen někdo jiný. Knihovna čtenářům zaslá automaticky generované emailové zprávy upozorňující na konec výpůjční lhůty knih. V případě překročení lhůty musí čtenář platit vysoké a neusmlouvatelné pokuty – podle délky výpůjční lhůty se pohybují od 30 pencí (15 Kč) za den až do 50 pencí (25 Kč) za hodinu! Knihovní systém dále umožňuje registrovaným čtenářům přístup ke stále se rozšiřující nabídce periodik a dalších publikací v elektronické podobě. Určitou nevýhodou je, že většina počítačů v knihovně slouží pouze k vyhledávání v katalogu, takže často nelze kombinovat prezenční studium v knihovně s využíváním textového editoru či internetu.

Naopak velkou výhodou knihovny UCL je, že knihy není třeba objednávat – čtenář pouze z elektronického katalogu zjistí, kde je kniha umístěna, a jde si ji vyzvednout přímo z poličky. Znamená to, že tak může během několika minut vzít do ruky různá vydání téže publikace a rozhodnout se, která je pro něj nevhodnější. Zároveň má čtenář přímý přístup k související literatuře v „okolí“ hledané knihy. Knihy si mohou půjčovat domů všichni studenti a učitelé UCL bez ohledu na to, který obor studují nebo ze které jsou fakulty či katedry. Zdánlivá samozřejmost? Nikoli na Filozofické fakultě UK, kde jsou vesměs nedostatečné a zastaralé fondy ve správě jednotlivých kateder a až na výjimky přístupny pouze studentům odpovídajících oborů.

Za užívání knihovny studenti UCL neplatí žádné poplatky – pouze se na začátku roku při zápisu do ročníku zaregistrují. Pro vstup do knihovny skrze elektronicky ovládané turnikety potom stačí pouze jednotný studentský průkaz s čárkovým kódem. K dispozici je i omezený počet výpůjčních automatů se čtečkou čárkového kódu, které umožňují vypůjčení publikace bez asistence knihovníka – tedy například v pozdních večerních hodinách.

Otevírací hodiny se u jednotlivých částí knihovny mírně liší, obvykle jsou však od 9 do 21 hodin, v době letních prázdnin do 19 hodin, v sobotu do 17 hodin. Hlavní knihovna je otevřena pro prezenční studium v pracovní dny až do 21:30 a v neděli do 17 hodin. Podle mých osobních a zprostředkovaných zkušeností s univerzitními knihovnami v západní Evropě a USA jde spíše o průměrný standard – například v knihovně Harvardovy univerzity v americké Cambridgi lze strávit prezenčním studiem celou noc.

Některé větší knihovny v České republice již fungují na velmi podobném principu. Jako studentovi FF UK mi nezbývá než doufat, že se podobný projekt centrální knihovny podaří co nejdříve uskutečnit i v rámci Filozofické fakulty a dalších fakult Karlovy univerzity. Existence centrálních a plně automatizovaných knihoven na jednotlivých fakultách by potom umožnila jejich propojení do velké univerzitní knihovny, bez jaké se v dnešní době žádná ambiciózní univerzita neobejde.

Kryštof Chamonikolas je studentem 4. ročníku oborů Anglistika a amerikanistika a Český jazyk a literatura na FF UK, v současnosti na ročním výměnném programu Erasmus/Socrates na University College London.